

חק לישראל – פרשת תולדות ליל שישי

(כג) וַיַּעַל מִשֶׁם בָּאָר שִׁבְעִי: (כג) וַיַּעַל מִשֶׁם בָּאָר שִׁבְעִי: (כג) וַאֲסַתְלַק מִתַּמֶּן בָּאָר שִׁבְעִי:
 (כד) וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּלִילָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אַבְיָה אֶל תִּירָא
 כִּי אֲתָה אֲנֹכִי וּבִרְכִיתִּיךָ וְהִרְבִּיתִי אֶת זַרְעֲךָ בְּעִבּוֹר אַבְרָהָם עֲבָדִי: (כד) וַיֵּרָא
 אֵלָיו יְהוָה בְּלִילָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אַבְיָה אֶל תִּירָא כִּי אֲתָה אֲנֹכִי
 וּבִרְכִיתִיךָ וְהִרְבִּיתִי אֶת זַרְעֲךָ בְּעִבּוֹר אַבְרָהָם עֲבָדִי: (כד) וְאַתְגַּלִּי לִיִּה יְיָ בְּלִילָה הַהוּא וַאֲמַר אֲנֹכִי
 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֲבוֹה לֹא תִדְחַל אֲרִי בְּסַעֲדֶךָ מִיַּמְרֵי וְאַבְרָהָם וְאַסְגִּי יָת בְּנֵה גְדִיל אַבְרָהָם עֲבָדִי:
 (כה) וַיָּבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וַיֵּט שָׁם אֶהְלוּ וַיִּכְרוּ שָׁם עֲבָדֵי יִצְחָק
 בָּאָר: (כה) וַיָּבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וַיֵּט שָׁם אֶהְלוּ וַיִּכְרוּ שָׁם עֲבָדֵי יִצְחָק בָּאָר:
 (כה) וַבֵּנָא תַמֶּן מִדְּבַחָא וְצִלִּי בְּשִׁמְאָא דִּי וּפְרַס תַּמֶּן מִשְׁכַּנְיָהּ וַכְרוּ תַמֶּן עֲבָדֵי יִצְחָק בִּירָא:
 (כו) וְאַבְיִמְלֶךְ הִלֵּךְ אֵלָיו מִגְרָר וְאַחֲזַת מִרְעֵהוּ וּפִיכַל שֵׁר עֲבָאוּ: (כו) וְאַבְיִמְלֶךְ
 הִלֵּךְ אֵלָיו מִגְרָר וְאַחֲזַת מִרְעֵהוּ וּפִיכַל שֵׁר עֲבָאוּ: (כו) וְאַבְיִמְלֶךְ אֹזַל לְוַתִּיָּה מִגְרָר וְסִיעַת מִרְחַמוּהִי
 וּפִיכַל רַב חִילִיָּה:
 (כז) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִצְחָק מְדוּעַ בְּאַתֶּם אֵלֵי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֶתִּי וְתִשְׁלַחוּנִי
 מֵאַתְכֶּם: (כז) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִצְחָק מְדוּעַ בְּאַתֶּם אֵלֵי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֶתִּי וְתִשְׁלַחוּנִי
 מֵאַתְכֶּם: (כז) וַאֲמַר לְהוֹן יִצְחָק מַה דִּין אֶתִּיתוֹן לְוַתִּי וְאַתֶּן סְנִיתוֹן יְתִי וְשִׁלַּחְתוּנִי מִלְּוַתְכּוֹן:
 (כח) וַיֹּאמְרוּ רָאוּ רְאִינוּ כִּי הָיָה יְהוָה עִמָּךְ וְנֹאמַר תְּהִי נָא אֵלָהּ בֵּינוֹתֵינוּ
 בֵּינוֹתֵינוּ וּבִינֵךְ וּנְכַרְתָּהּ בְּרִית עִמָּךְ: (כח) וַיֹּאמְרוּ רָאוּ רְאִינוּ כִּי הָיָה יְהוָה עִמָּךְ וְנֹאמַר
 תְּהִי נָא אֵלָהּ בֵּינוֹתֵינוּ וּבִינֵךְ וּנְכַרְתָּהּ בְּרִית עִמָּךְ: (כח) וַאֲמַרְוּ מִחֲזָא חֲזִינָא אֲרִי הוּוּ
 מִיַּמְרֵי דִּי בְּסַעֲדָךָ וְאַמְרָנָא תַתְּקִים פְּעוּ מוֹמְתָא דְהוּוּ בֵּין אַבְרָהָם בֵּינוּנָא וּבִינֵךְ וְנִגְדוּ קִים עִמָּךְ:
 (כט) אִם תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה כְּאֲשֶׁר לֹא נִגְעַנּוּךָ וְכְאֲשֶׁר עֲשִׂינוּ עִמָּךְ רַק טוֹב
 וְנִשְׁלַחְךָ בְּשָׁלוֹם אֲתָה עִתָּה בְּרוּךְ יְהוָה: (כט) אִם תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה כְּאֲשֶׁר לֹא
 נִגְעַנּוּךָ וְכְאֲשֶׁר עֲשִׂינוּ עִמָּךְ רַק טוֹב וְנִשְׁלַחְךָ בְּשָׁלוֹם אֲתָה עִתָּה בְּרוּךְ יְהוָה: (כט) אִם תַּעֲבֹד
 עִמָּנָא בִישָׂא קְמָא דִּי לֹא אֲנִיִּקְנָהּ וְכִמָּא דִּי עֲבָדְנָא עִמָּךְ לְחוּד טַב וְנִשְׁלַחְנָהּ בְּשָׁלוֹם אֲתָה פְּעוּ בְּרִיכָא דִּי:
 (ל) וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתָּה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: (ל) וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתָּה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: (ל) וַיַּעַבְדוּ
 לְהוֹן מִשְׁתִּיא וְאַכְלוּ וְשִׁתִּיאוּ:
 (לא) וַיִּשְׁכַּימוּ בְּבֹקֶר וַיִּשְׁבְּעוּ אִישׁ לְאַחִיו וַיִּשְׁלַחֶם יִצְחָק וַיִּלְכוּ מֵאַתּוּ בְּשָׁלוֹם:
 (לא) וַיִּשְׁכַּימוּ בְּבֹקֶר וַיִּשְׁבְּעוּ אִישׁ לְאַחִיו וַיִּשְׁלַחֶם יִצְחָק וַיִּלְכוּ מֵאַתּוּ בְּשָׁלוֹם: (לא) וַאֲקַדְיִמוּ
 בְּעַפְרָא וְקִיִּימוּ גִבְר לְאַחֲוֵיהִי וְשִׁלַּחְנוּ יִצְחָק וְאַזְלוּ מִלְּוַתִּיָּה בְּשָׁלוֹם:
 (לב) וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וַיָּבֹאוּ עֲבָדֵי יִצְחָק וַיִּגְדּוּ לוֹ עַל אַדוֹת הַבָּאָר אֲשֶׁר חִפְרוּ
 וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִצְּאֵנוּ מַיִם: (לב) וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וַיָּבֹאוּ עֲבָדֵי יִצְחָק וַיִּגְדּוּ לוֹ עַל אַדוֹת
 הַבָּאָר אֲשֶׁר חִפְרוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִצְּאֵנוּ מַיִם: (לב) וַהוּוּ בְּיוֹמָא הַהוּא וְאַתּוּ עֲבָדֵי יִצְחָק וְחִוִּיאֵו לִיָּה עַל
 עִיסְקָא בִירָא דִּי חִפְרוּ וַאֲמַרוּ לִיָּה אֲשַׁפְחָנָא מִיָּא:
 (לג) וַיִּקְרָא אֲתָה שְׁבַעַה עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בָּאָר שִׁבְעַה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (לג) וַיִּקְרָא
 אֲתָה שְׁבַעַה עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בָּאָר שִׁבְעַה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (לג) וַיִּקְרָא יְתָה שְׁבַעַה עַל כֵּן שְׁמָא
 דְקַרְתָּא בָּאָרָא דְשִׁבְעַה (ג"א, בָּאָר שִׁבְעַה) עַד יוֹמָא הַדִּין:
 (לד) וַיְהִי עֲשׂוֹ כֵּן אַרְבַּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוֹדִית בַּת בְּאָרִי הַחַתִּי וְאֵת
 בְּשִׁמַּת בַּת אֵילָן הַחַתִּי: (לד) וַיְהִי עֲשׂוֹ כֵּן אַרְבַּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוֹדִית בַּת
 בְּאָרִי הַחַתִּי וְאֵת בְּשִׁמַּת בַּת אֵילָן הַחַתִּי: (לד) וַהוּוּ עֲשׂוֹ כֵּן אַרְבַּעִין שָׁנִין וַנְּסִיב אֶתְתָּא יְתִי יְהוֹדִית
 בַּת בְּאָרִי חַתָּאָה וְיָת בְּשִׁמַּת בַּת אֵילָן חַתָּאָה:

חק לישראל – פרשת תולדות ליל שישי

(לח) וַתְּהִי־יָמֵי מִדְּתַרְסֵי־רֹחַ לְיִצְחָק וְלִרְבֵּקָה: (לה) וַתְּהִי־יָמֵי מִדְּתַרְסֵי־רֹחַ לְיִצְחָק וְלִרְבֵּקָה: (לו) וַתְּהִי־יָמֵי מִדְּתַרְסֵי־רֹחַ לְיִצְחָק וְלִרְבֵּקָה: על מימרי יצחק ורבקה:

כז (א) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּבְהַיָּו עֵינָיו מִרְאֵת וַיִּקְרָא אֶת עֶשָׂו בְּנֹו הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲנִנִּי: (א) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּבְהַיָּו עֵינָיו מִרְאֵת וַיִּקְרָא אֶת עֶשָׂו בְּנֹו הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲנִנִּי: (א) וַתְּהִי פֶד סִיב יִצְחָק וְרַבֵּי עֵינָיו מִמְּחַזֵּי וַיִּקְרָא יֵת עֶשָׂו בְּרִיָּה רַבָּא וַאֲמַר לִיה בְּרִי וַאֲמַר לִיה הָא אָנָּא:

רש"י

המלכות כן סיעת אוהביו שאם כן כל סיעת אוהביו הוליד עמו ולא היה לו אלא סיעת אחת של אוהבים לכן יש לפותרו כלשון הראשון ואל תתמה על תי"ץ של ואחוזת ואע"פ שאינה תיבה סמוכה יש דוגמתה במקרא (תהלים ס) עזרת מלך. (ישעיה נא) ושכורת ולא מיין: אחזת – לשון קבוצה ואגודה שנאחזין יחד:

(כח) ראו ראינו – ראו באביך ראינו בד:

(כט) לא נגענוך – כשאמרנו לך לך מעמנו: אתה – גם אתה (ס"א עתה) עשה לנו כמו כן:

(לג) שבעה – ע"ש הברית:

(לד) בן ארבעים שנה – עשו היה נמשל לחזיר שנאמר (תהלים פ) יכרסמנה חזיר מיער החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור כך אלו גוזלים וחומסים ומראים עצמם כשרים כל מ' שנה היה עשו כד נשים מתחת יד בעליהן ומענה אותם כשהיה בן מ' אמר אבא בן מ' שנה נשא אשה אף אני כן:

(לה) מורת רוח – לשון המראת רוח כמו (דברים ט) ממרים הייתם כל מעשיהן היו להכעיס ולעצבון: ליאחק ולרבקה. שהיו עובדות ע"א (ב"ר):

(לז) ותכהין – בעשן של אלו (שהיו מעשנות ומקטירות לע"א) ד"א כשנעקד ע"ג המזבח והיה אביו רואה לשחטו בלילה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו צוכים וירדו דמעוניהם ונפלו על עיניו לפיכך כהו עיניו. ד"א כדי שיטול יעקב את הצרכות:

(יב) בארץ ההיא – אע"פ שאינה חסובה בארץ ישראל עצמה כארץ שבעת הגוים (ב"ר): בשנה ההיא – אע"פ שאינה כתקנה שהיתה שנת רעבון (ב"ר): בארץ ההיא בשנה ההיא – שניהם למה לומר שהארץ קשה והשנה קשה:

(יג) כי גדל מאד – שהיו אומרים זבל פרותיו של יצחק ולא כספו וזהו של אבימלך (ב"ר):

(יד) ועבדה רבה – פעולה רבה כלשון לע"ז אורבוינ"א (ארבייט). געשעפט. גווערד) עבודה משמע עבודה אחת. עבדה (בשורר"ק) משמע פעולה רבה:

(טו) סתמום פלשתים – מפני שאמרו תקלה הם לנו מפני הגייסות הבאות עלינו. טמונין פלשתאי לשון סתימה וכלשון התלמוד מטמטם את הלב:

(יז) בנחל גרר – רחוק מן העיר:

(יח) וישב ויחפר – הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו. ופלשתים סתמום מקודם שנסע יצחק מגרר חזר וחפרן:

(כ) עסק – ערעור: כי התעסקו עמו – נתעסקו עמו עליה במריבה וערעור:

(כא) שטנה – נושמן"ט (מלה נושן) הינדערונג שטערוונג):

(כב) ופרינו בארץ – תרגומו וניפוש בארעא:

(כו) ואחזת מרעהו – כתרגומו וסיעת מרחמוהי סיעת מאוהביו (ב"ר) ויש פותרין מרעהו מ' מיסוד התיבה כמו (שופטים יד) שלשים מרעים לשמשון כדי שתהיה תיבת ואחוזת דבוקה אצל אין דרך ארץ לדבר על

לע"ג

זאב ואיים בן שרדה, גר גבריאל בן סוזן, דיניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.